

VEČERNI LIST

NEODVIŠEN DNEVNIK * Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:
za celo leto K 40.—
za polleta . K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 K.
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6.
Uredn. telefon številka 50.

Mirovna pogodba z Nemčijo podpisana.

LDU. Lyon, 28. junija. (Brezlično.) V soboto ob 15. je bila v versailleskem gradu, v dvorani Galerie des glaces, podpisana mirovna pogodba med aliranimi in asociiranimi državami ter Nemčijo. Nemška pooblaščenca, ministra Hermann Müller in Bell, sta dospela v Pariz ponoči od petka na soboto. V soboto zjutraj je bilo overovljenje njenih pooblastil. Ker ni moglo biti niti govora o tem, da bi se jima prečitala pogodba, ki obsega več kakor 400 strani, je Clemenceau v imenu konference naslovil na zastopnika Nemčije pismo,

kjer izjavlja, da je besedilo pogodbe, katere se jima predlaga v podpis, istovetno z onim besedilom, ki jima je bilo priobčeno. Pri podpisu je bil sredi francoske delegacije navzoč tudi maršal Foch. Med povabljenici, ki so pristvovali slovesnosti, je bilo opaziti člane obeh francoskih zbornic, kakor tudi štiri bivše ministrske predsednike, ki so načelovali francoski vladi med vojno, namreč Viviani, Brianda, Ribota in Painleveja ter generalnega komisarja republike za Alzacija-Loreno, Milleranda.

Mirovni pogoji se bodo revidirali.

LDU. London, 26. junija. (DunKU. Zakasnelo.) Konferenca delavske stranke v Southstoru je včeraj začela s svojimi posvetovanji. Udeležuje se jih 940 delegatov. Prečitano se je pismo Hendersona, kjer pravi,

da mirovni pogoji prav tako malo odgovarjajo pogojem za premirje, kakor onim, ki jih je pričakovalo delavstvo. Mirovni pogoji se bodo revidirali in Nemčija bo čimprej sprejeta v zvezo narodov.

Rumunija podpiše mirovne pogoje.

Bratianu odstopi.

LDU. Bukarešta, 29. junija. (ČTU.) Uradni list »L'Independance Roumaine« javlja, da je današnji kronski svet sklenil podpisati

mirovno pogodbo z vsemi določili. Ker Bratianu odklanja podpis miru, bo imenovana nova mirovna delegacija, ki odide v Pariz.

Pred pohodom nad Budimpešto.

LDU. Sibinj, 26. junija. (RumDU. Dacia.) Poveljnik zavezniške orijentske armade, general Franchet d' Esperay je izjavil, da morajo biti francoske in rumunske čete pripravljene na skorajšnji pohod nad Budimpešto.

LDU. Arad, 26. junija. (RumDU. Dacia.) Vrhovni poveljnik zavezniških čet general Franchet d' Esperay je došel semkaj. Na kolodvoru sta bili njemu na čast postavljeni poena francoska in rumunska častna stotnija, sprejeli pa so ga francoski general Turnadre,

rumunski general Holbar, okrožni prefekt Marsilu ter mestni župan Sarkany. Ko je župan Sarkany generala Francheta pozdravil v imenu mesta in v imenu ogrske vlade, ga je general Franchet začuden vprašal, v imenu kakšne ogrske vlade da ga pozdravlja, ko vendar pripada mesto Arad Veliki Rumuniji.

LDU. Arad, 26. junija. (RumDU. Dacia.) Danes prevzamejo vsa javna poslopja zastopniki rumunskega vladnega sveta.

Za splošno stavko v Franciji in Italiji.

LDU Saint Germain, 26. junija. (DunKU. Zakasnelo.) Kartel velikih rudarskih družb se je izjavil zoper generalno stavko. Sodi, da ni res, da bi uspeh sedanjih stavk zavisel od tega, da-li se razširijo v splošno stavko, in meni, da trenutno ni v njegovi moči, tako odločitev zadostno podkrepiti. Sicer pa, da se pripravlja generalna stavka, ki zasleduje na-

men, preprečiti intervencijo na Ruskem. Ta zabranjevalna splošna stavka bi morala izbruhniti obenem tudi v Italiji in na Ogrskem. O tej stvari se že vrše pogajanja. Nikakor pa ne kaže, prenačiti se z rokom njenega izbruha. Prenagljenost bi utegnila imeti usodne posledice.

Ostre odredbe v Nemčiji.

LDU Berlin, 26. junija. (DunKU. Zakasnelo.) »Vossische Zeitung« objavlja povelje državnega brambnega ministra Noskeja, kjer se z ozirom na dogodke v Hamburgu glasi: 1. Upori naj se zaduše kar najhitreje z vsemi pomočki, ako treba z brezobzirno uporabo oborožene sile; 2. pri stavkah v občekoristnih

obratih, potrebnih v interesu splošnosti, se sme vzdrževati obrat z vojaško pomočjo; svoboda dela se mora varovati na vsak način; 3. pri stavkah na železnicah naj se izvedba potrebnih transportov, ako treba izsili z uporabo oborožene sile. Pridržujem si, proti upornikom proglasiti oboroženi preki sod.

28. VI. 1914 — 28. VI. 1919.

LDU. Nauen, dne 29. junija. (Brezlično.) Nemško časopisje ugotavlja, da je 28. junij 1919, ko se je podpisala mirovna pogodba, dan obletnice umora avstrijskega prestolonaslednika in soproge v Sarajevu.

Pogajanja med Čehi in Mažari.

LDU. Bratislava, 28. junija. (ČTU.) Mažarska parlamenterja sta dospela v Bratislavo in se pogajata z generalom Mittelhausserjem. Ob običajnih formalitetah so ju povedli v poslopje, kjer se vrše pogajanja. Bele robce so jima izpred oči sneli šele v dvorani, kjer so ju pričakovali general Mittelhausser, vrhovni poveljnik Bratislave polkovnik Braun ter šef generalnega štaba podpolkovnik Saucher. Mažarska parlamenterja sta ljudski poverjenik za pravosodje Agoston in pa bivši vseučiliški profesor podpolkovnik Mayer, ki se običajno udeležuje pogajanj in ki je bržčas Agostonov vojaški svetovalec. Včeraj so se pogajali od pol dvanajstih do pol trinajstih, potem pa so parlamentermem prinesli obed v dvorano za pogajanja, kjer ju niti za trenutek niso pustili sama. Popoldne so pogajanja trajala do sedemnajstih, nato pa so mažarska parlamenterja v zaprtem avtomobilu odvedli na sredino donavskega mostu, kjer so ju predali mažarski straži, ki ju je sprejela z živahnimi eljen-klici. O poteku in uspehu pogajanj se varuje najstrožja molčečnost. Razpravljalo se je v francoskem jeziku, ki ga poverjenik Agoston prav tako dobro obvladuje kakor slovaščino, nemščino, angleščino ali mažarščino.

Terjatve od bivše c. in kr. vojne uprave.

LDU Dunaj, 28. junija. (DunKU.) Da bo mogoč pregled vseh terjatev od likvidacijske mase nekdanje c. in kr. vojne uprave, se vsi, ki imajo od likvidacijske mase nekdanje c. in kr. vojne uprave kaj materijelnega tirjati, pozivajo, naj svoje zahteve do 1. oktobra t. l. pismeno priglase pri oddelku XV. likvidujočega vojnega ministrstva, Dunaj, Radetzkyplatz, hotel »Hungaria«.

Vojni komite v Italiji.

LDU. Lyon, 29. junija. (Brezlično.) Iz Rima poročajo: Kakor pišejo listi, se je pod predsedstvom Nittija sestal vojni komite. Predsednik komiteja general Diaz je razpravljal o možnosti, kako bi se pospešila demobilizacija brez ogrožanja vojaških interesov.

General Hoffman obdolžen veleizdaje.

LDU. Nauen, 29. junija. (Brezlično.) Proti častnikom in generalu Hoffmannu na vzhodni

fronti, ki pozivljajo k odporu proti sklepu miru, se je uvedlo sodno postopanje zaradi veleizdaje.

Samomori med Nemci vsled podpisa miru.

LDU. Berlin, 26. junija. (DunKU. Zaskasnelo.) Kakor poroča »Berliner Tageblatt« preko Haaga iz Pariza, je nekaj Nemcev v Alzaciji-Loreni zbog vesti o podpisu mirovne pogodbe izvršilo samomor. Glasom vesti iz Strassburga dohajajo tjakaj z vseh strani brzobjavna poročila o samomorih Nemcev iz istega razloga.

Napad na Belo Kuna.

LDU. Budimpešta, 29. junija. (CTU.) Rumunski tiskovni urad poroča, da po zanesljivih vesteh iz Budimpešte ljudskega komisarja Bela Kuna v zadnjih dneh niso videli v javnosti, ker se boji atentata. V soboto dopoldne je neki mažarski rdeči gardist streljal z revolverjem v okna poslopja, v katerem stanuje Bela Kun, ne da bi koga ranil.

Vidov dan v Zagrebu.

LDU Beograd, 29. junija. Vidovdanska slavnost se je pričela včeraj zjutraj ob 9. s proslavo spomina padlih junakov na Kalimegdanu. Službo božjo je daroval episkop Mišič-Dositej, ki je imel tudi slavnostni govor. Prisostvoval je dr. Korošec, šef ameriške misije za prehrano otrok, več tisoč otrok in velika množica občinstva. Po spominjski slavnosti so odšle množice po mestu v sprevedu, pred katerim so nosili veliko ameriško zastavo. Na čelu spreveda je šel ministrski podpredsednik s šefom ameriške misije, mestni odbor za varstvo otrok, četaši, razne mladinske organizacije, šolska mladina, godba šumadijske divizije. Pred dvorom se je spreved ustavil; občinstvo je zapelo narodne himne. V saborski cerkvi je daroval episkop Dimitrije v spomin padlih junakov mašo s parastosom, katere se je udeležilo njegovo Visočanstvo prestolonaslednik Aleksander. Prisostvovali so ji tudi častniki, ministri, vsi poslaniki tujih držav, vojaški atašaji, admiralji, člani narodnega predstavništva in zastopstva kulturnih društev. Metropolit je imel govor, kjer je slavil narodno ujedinjenje in poudarjal veliko bodočnost, ki nas čaka. Ob 17. uri se je pričela na Kalimegdanu velika veselica, ki je bila zelo dobro obiskana. Ob 21.15 je prišel tudi prestolonaslednik v spremstvu ministra Pribičevića in več drugih dostojanstvenikov. Ob vhodu na veselici prostor ga je sprejelo prirediteljstvo. Ljudstvo ga je navdušeno pozdravljalo. Veselica je potekla v najlepšem redu.

Iz pokrajine.

k Umrl je 28. junija v Žužemberku v visoki starosti 96 let g. Mihael Tavčar, železnomašnik, starosta slovenske duhovščine, častni kanonik, dekan in župnik v Žužemberku. Pogreb je bil danes dopoldne. Naj v miru počiva!

k Umrl je na Logu pri Brezovici v soboto ob 5. uri zvečer g. Franc Rus. Pokopali so ga danes dopoldne ob 9. uri. N. p. v m.

k »Klagenfurter Nachrichten« se imenuje list, ki je v nemškem jeziku začel izhajati v Celovcu. List zastopa stališče onih pametnih Nemcev, ki bi radi živeli z Jugoslovani v miru.

k Radovljica. Prostov. gasilno društvo v Radovljici priredi v nedeljo 6. julija t. l. ob 3. popoldne v graščinskem vrtu veliko veselico s koncertom, tombolo itd. Pri veselici sodeluje tudi domači pevski zbor in godb. orkester. Za vsestransko postrežbo in zabavo bo preskrbljeno. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, se darila hvaležno sprejemajo. Vstopnina 2 K. K obilni udeležbi najvljudneje vabi odbor.

k V koncertu g. Cirila Ličarja, klavirskega virtuoz in gdč. Jelice Sadarjeve, koncertne pevke v sredo, dne 2. julija v »Narodn. domu« v Celju, ob 20. uri se bo izvajal sledeči program: Gdč. Sadarjeva bo pela pesmi: Zakaj? — Kdor hrepeni kot jaz! — Zapoj mi pesem o mati! od Čajkovskega, nadalje po eno arijo iz Puccinijeve opere Toska in Dvořakove opere Rusalka, Zajčovo pesem Vir in novi skladbi Jos. Pavčiča: Dve uspavanki. Gdč. Sadarjeva je ena izmed najodličnejših učenk mojstra Hubada, vrhunskega razpolaga z zelo obsežnim, jako izrazitim organom. G. Ciril Ličar bode igral: Rachmanoff, Prelude in Polichinelle, V. Novaka dve Eklogi v narodnem tonu, Dvořakov Bachanale in Chopinov Scherzo v b mollu. Torej prvovrsten umetniški program. Vstopnice v predprodaji Goričar in Leskovšek.

k Prijava socialnih in podpornih uredb. Minister za socialno politiko je izdal naredbu z dne 13. junija 1919, št. 3283, o prijavi socialnih zavarovalnih in podpornih uredb, objavljeno v tuk. uradnem listu št. CX. Nanjo opozarjamo zlasti vsa manjša zavarovalna in podporna društva, pa tudi vse stanovske in strokovne organizacije kmetov, obrtnikov, delavcev, uradnikov in podjetnikov, ki dajejo svojim članom redne podpore za slučaj bolezni, invalidnosti, starosti, doživetja ali brezposelnosti, zlasti pa vse podjetnike, ki imajo svoje nameščence zavarovane z nadomestno pogodbo ali pri nadomestnih zavodih pokojninskega zavarovanja. Točna izvedba prijave je v interesu članov in podjetnikov samih, ker bo služila kot podlaga za razne panoge bodočega socialnega zavarovanja, pa tudi za varstvo pravic v inozemstvu zavarovanih nameščencev.

k Savinjska podružnica S. P. D. ustanovi v nekdanji nemški koči »Piskernikova hiša« v Logarski dolini slovansko knjižnico, ki naj nudi turistom zlasti v času dežja slovansko čtivo. Zato najvljudneje prosi planince in prijatelje slovanskega planinstva, da bi za isto blagovolili darovati primerne knjige, ki se naj pošljejo na naslov: »Piskernikova hiša« v Logarski dolini, pošta: Solčava.

k Opustitev invalidnice. Od dobro poučene strani čujemo sledeče: Provizorična vojaška invalidnica v obrtni šoli v Ljubljani se mora v nekaj dneh izprazniti, ker mora šola po 5 letni uporabi za vojno bolnico in invalidnico pričeti z izpolnjevanjem svojega prvotnega namena. Vprašanje, kam naj se preseli invalidnica, je še negotovo. Stojimo pred odločitvijo: Slovenska Bistrica ali Ptuj. V obeh mestih so na razpolago nekdanje vojašnice. Hiša se bo imenovala: »Invalidski Dom«. V sporazumu s še obstoječimi zakoni bodo sprejeti v invalidnico le oni invalidi, ki so jih spoznali za popolnoma nesposobne za delo. (100 odstotkov) in so navezani na tujo pomoč; dalje oni, ki še potrebujejo posebnega zdravljenja in ki so se mu tudi dosedaj faktično podvrgli. Invalidi, ki se uče obrti v invalidnici ali pri obrtnikih in še niso prosti, se bodo izročili obrtnim mojstrom proti primernemu plačilu za prehrano in stanovanje. V tem slučaju dobi vsak kompletno vojaško posteljo. Oni

invalidi, ki so se nahajali pred vojno v Nemčiji, bodo poslani tja, če bodo nemška oblastva v to privolila. Oni, ki spadajo v odsvražnika zasedeno ozemlje, bodo poslani v svojo ožjo domovino takoj po sklepu prelirnarnega miru, kar se mora zgoditi v najbljnjem času. Ostali invalidi, to so delomrzneži, ki so odklonili ali onemogočili potrebno zdravljenje ali praktično učenje v dosego zmožnosti za svojo prejšnjo ali kako drugo obrt, bodo v smislu vojaških zakonov in predpisov odpušteni domov. Omeniti je še treba, da je namenjen za poveljnika nove invalidnice srbski podpolkovnik, ki se je 7 let hrabro bojeval v drinski diviziji. Za vzdrževanje reda in pokorščine mu bodo dodeljeni štirje srbski oficirji. Tako, se nam dozdeva, da se približuje rešitvi vprašanje o invalidnici.

k Ogrske državne železnice izkazujejo 3 milijarde deficita. V svrhu delnega pokritja so sklenili 200 odstotno povišanje, a bo deficit kljub temu znašal še eno milijardo.

Prošnja. Kdo izmed vrnivših oz. vračajočih se ujetnikov iz Rusije bi vedel podati pojasnil o Lorencu Čop-u, tovarniškemu delavcu na Savi pri Jesenicah (Gorenjsko), ki je bil pri 17. pešpolku, 1. baon 4. stotniji v Galiciji, kjer je bil ujet dne 16. 10. 1914? Takrat je pisal zadnjo dopisnico iz ruskega ujetništva v Sibiriji, potem nič več. Pojasnila hvaležno sprejema njegov brat Franc Čop, železničar na Jesenicah št. 92. Stroški se povrnejo.

Iz Ljubljane.

1 Proslava Vidovega dne v dramskem gledališču. Slavnosten nagovor je imel pisatelj g. župnik Finžgar, ki nam je orisal zgodovinsko pomembnost tega praznika. Igra sama na sebi, za tak dan zelo primerna, ne more nuditi igralcem hvaležnih vlog; takim igram so vedno diletantje hvaležni mnogo bolj. Po veliki večini so rešili svoje vloge zelo povoljno, kot Danilo, ki nam je predstavil Gelba dokaj naravno, Ločnik, ki nam je orisal oduren značaj zapeljanega nemškutarja, Plutov kočar Zabernik in Drenovčev Ivan sta bila dovršena; na isti višini tudi Bukškova in Juvanova, omeniti moramo, da nam je Plut vgaljal v vlogi Zabernikovi bolj ko kdaj prej. Tudi Prekov nadzornik ni bil slab, kljub mali vlogi, da ne pozabimo kaplana (Gregorina) in učitelja (Zeleznika), ki sta nam podala zelo verno in simpatično značaja teh dveh lačnih kulturnih bojevnikov v naših obmejnih krajih. Priznanja vreden je tudi Novakov Seljan. — F. B.

1 Poslovljni večer gosp. Hinka Nučiča. Opozarjamo na poslovljni večer gosp. Hinka Nučiča, ki se bo vršil jutri, v torek, v dvorani Ljudskega doma. Po enem letu bivanja in neutrudnega dela v naši sredi, se poslavlja od svojega občinstva, sicer ne v oni hiši, v kateri je tolikokrat žel njegovo priznanje in kjer je triumfirala njegova umetnost, ampak v skromni dvorani Ljudskega doma. Vsi, ki jim je bil Nučič in njegova umetnost na srečo, oni, ki so ljubili slovensko dramo in njen procvit, naj pohitijo na ta večer v Ljudski dom, da izkažejo temu umetniku ljubezen in priznanje, ki ga zasluži. Igrali bodo »Amnestijo«, ki je z novimi igralci nanovo naštu-dirana, Nučič bo deklamiral več pesmi. Predprodaja vstopnic se vrši pri L. Schwentnerju v Prešernovi ulici.

1 Srbski umetnik Milan Jovanović je izreden talent naše Jugoslavije. Učil se je sedem let pri mojstru Ševčiku na Dunaju. Odkar obstoji mojstrska šola goslarjev na Dunajski akademiji, je on prvi, ki je v mladosti 14 let lani dovršil to šolo in dobil državno diploma

z najvišjo odliko. V zadnjih šestih mescih je živel v Parizu in se še naprej učil pri profesorju Remyju. Koncem letošnje koncertne sezone je kot 15 letni umetnik priredil v Parizu tri izborna uspele koncerte v dvorani Salle Gaveau in žel toliko priznanja občinstva in kritikov, da takšnega v dobi 15 let doslej najbrž še nikdo ni dosegel. Več kritikov imenuje Milana mladega Paganinija sedanje dobe. Slovenci, ne zamudite njegovega koncerta v Ljubljani.

I Odrpito pismo slavnemu slovenskemu gledališkemu konzorciju v Ljubljani. Stiri leta je bil hram naše prosvete zaprt. Z novo otvoritvijo je slovenski narod preživel dobo Krpanove kobile in se zavedel prave umetnosti, ki naj jo nudi prosvetni hram v središču Slovenije. Ustanovilo se je narodno gledališče. Nemško gledališče je prešlo v slovenske roke in naša drama je dobila potreben hram, kjer naj bi se ugodneje razvijala. Slovensko gledališče je v narodno gledališče. Zato naj nudi to, kar rabi narod — prosveto. Plemenita ideja je postala orodje v rokah konzorcija — trgovske kupčije. Slišali smo, da odidejo ravno najboljši domači igralci, predvsem zaslužni nadrežiser Hinko Nučič, z našega odra. Ker s tem izgubimo predstavitelje naše drame z nepokvarjenim sloven-

skim naglasom, si dovoljujemo slavnemu gledališkemu konzorciju sledeča vprašanja: Ali ima sedanje gledališče namen, služiti narodni prosveti? Ali je slavni gledališki konzorcij že kaj ukrenil, da prepreči odhod najboljših domačih igralcev z našega odra? Kakšen bodi repertoar za drugo leto? — Slovensko dijaštvo. (Dosedaj je podpisalo okoli 370 dijakov.)

I Upravni svet Ljubljanske kreditne banke je dovolil sledeče podpore: Vzgojevalnemu in izobraževalnemu društvu »Domovina« K 800 ter Društvu za otroško varstvo in mladinsko skrb, Akademskemu domu dij. pod. društva. Izobraževalnemu in vzgojevalnemu društvu »Mladika«, Slovenskemu trgovskemu društvu »Merkur«, Komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov, Jugoslavenski akademski blagovaonici, Zagreb, vsakemu po 500 K.

I Pošten najditelj, ki je našel od Trnovega do št. Peterske vojašnice knjižico s srednjo vsoto denarja, slikami in vojaško legitimacijo glasečo se na ime Anton Zupančič, Slov. plan. polk, se prosi, da bi oddal isto v omenjeno vojašnico, ali pa to po dopisnici sporočil.

Roparski umor na Jesenicah.

Izpred ljubljanske porote.

Danes se zagovarja pred poroto Anton Završnik iz Škal na Štajerskem, samski klepar drž. železnice na Jesenicah, ki je 10. februarja 1919 zvečer na Jesenicah ustrelil in oropal Josipa Omejca.

Omejca najdejo mrtvega.

Obtožnica navaja sledeče dokaze. Josip Omejca je živel več let na Jesenicah, kjer se je bavil s prekupčevanjem. Bil je dobrodušen in splošno spoštovan, imel je pa to slabost, da se je rad pobahal z denarjem, kadar ga je nosil v večjih vsotah pri sebi. Zvečer 10. februarja 1919 je v Tavčarjevi gostilni, kjer je stanoval in obedoval, čakal, da je prišla 7. ura, na kar je odšel. Prej je pa povedal domačim, da čaka nekoga radi kupčije in da naj ga njegova dekla, katero je pričakoval radi perila, počaka, ker se bo kmalu vrnil; toda ni ga bilo več nazaj. Drugo jutro je pa našel Vladimir Rožič okoli pol 10. ure dopoldne na občinski cesti za Kurjo vasjo na Jesenicah truplo moškega, ki se je pozneje agnosciralo kot Omejčevo. Zadeto je bilo od treh krogel in že popolnoma mrzlo. Listnica je ležala poleg njega prazna. Ne more se dvomiti, da je bil na njem izvršen roparski umor.

Sum pade na Završnika.

Ko je šel železniški uslužbenec Janko Jensterle zvečer po pol 8. uri iz službe, je videl Završnika v Omejčevi družbi, ko sta ravno šla čez prvi tir železniške postaje na Jesenicah proti Humrovi gostilni na drugo stran kolodvora, kjer se prične občinska cesta za Kurjo vasjo. Kakih 10 minut pred 8. uro sta pa Josip Svetlin in Franc Pernuš, stoječa ob mostu, ki vodi čez Savo, videla prihajati v temi 2 osebi, od katerih je Svetlin spoznal Omejca in ga pozdravil, med tem ko druge osebe vsled teme ni spoznal. Pernuš, ki se je od Svetlina precej po tem ločil, a je ostal še nekaj časa na prostem, je slišal kmalu potem in sicer še pred 8. uro, 2 strela zaporedoma, tretjega pa v presledku kakih 4 sekund. Ker se je takrat z vojaškimi puškami veliko streljalo, se mu to ni zdelo sumljivo. Nadpoštar Robert Tominc je čul okoli 8. ure urno prihajati po omenjeni občinski cesti in sicer na mestu, kjer vodi med vrtovi za savskim mostom, vsled česar jo imenujejo »ulico«, neko osebo, katero je spoznal kot moškega in ki je pričel končno teči, kakor da hoče še v zadnjem hipu dohiteti večerni vlak proti Ljubljani, kar se mu je tudi lahko posrečilo, ker se je Tominc drugi dan prepričal, da je odšel vlak mesto ob 8. uri 22 minut ob 8. uri 32 mi-

nut. Železniški uslužbenec Ivan Gašperlin je videl Završnika isti večer po 8. uri 20 minut pri blagajni za listke. Ogovoril ga je, a ni dobil odgovora.

Ivana Tavčar je izpovedala, da jo je Omejca, ko je okoli pol 8. ure zvečer odšel, naprosil, naj naroči njegovi ljubi, ki pride po perilo, da ga počaka, ker pride tekom pol ure nazaj. Ker se pa to ni zgodilo, in ker splošno znane Omejca po istem času, ko so ga videli Jensterle, Perleš in Svetlin v isti smeri, kjer so ga drugo jutro našli mrtvega, ni nihče več videl, se pač ne more dvomiti o tem, da je bil umorjen kmalu na to, ko je odšel. Dejstvo, da je bil Anton Završnik njegov spremljevalec na kraj umora, jasno izpričuje, da je le on mogel dejanje izvršiti.

Završnik tají.

Završnik odločno tají, da bi bil on umoril Omejca. Toda njegov zagovor se spreminja pri vsakem zaslišanju in se nikoli ne ujema z izpovedbami prič. V glavnih potezah se zagovarja, da se je sešel z Omejcem kritični večer na jeseniškem kolodvoru, ko je kupoval listek za vožnjo na Javornik, na kar je isti odšel, on sam je pa šel na peron, kjer se je mudil v družbi četovodje Mihe Vojske, neposredno pred odhodom vlaka se je pa pogovarjal s strojevodjem Jankotom Urhom, nakar je vstopil v vlak in se odpeljal na Javornik. Miha Vojska je pa izpovedal, da je zvečer 10. februarja 1919 sicer videl parkrat Završnika pri kolodvoru, da se je pa okoli pol 8. ure zvečer neznanu kam izgubil in da ga je potem šele vnovič videl, ko je prihitel od blagajnice v trenutku, ko se je vlak proti Javorniku že pričel premikati. Janko Urh istotako potrdi, da je zagledal obdolženca kako minuto pred odhodom vlaka. Kje da se je nahajal v času, ko je zapustil Vojsko, pa obtoženeц ne more pojasniti, odločno pa zanikuje izpovedbo priče Jensterla, da bi bil šel v družbi Omejca čez tir proti Humerjevi gostilni.

Završnikov zagovor ovržen.

Koliko gre vere obdolženčevemu zagovoru, sledi iz njegovih navedb, da on sploh ni imel nikdar z orožjem opraviti in da se na isto ne spozna. Albin Slamnik pa potrdi, da je ob času demobilizacije Završnik pri njem na domu v Žirovnici razkazoval stroj pištole repetirke, s katero je tudi streljal. Prvotno je tudi tajil da je imel spravljeno tako pištolo pri Janezu Erbežniku, ko pa sta Erbežnik in njegova žena potrdila kot priči, da je zahteval to pištolo zvečer 10. februarja 1919 od

Marije Erbežnikove in jo tudi prejel, se je pričel zagovarjati, da je prejel pištolo že nekaj dni prej, ker se mu je nudila prilika, da jo je ugodno prodal. Ravno priča Erbežnik je pa tudi potrdil, da je imela dotična pištola 9 mm kaliber in so se glasom zvedeniškega mnenja oddali iz takega orožja strelji proti Omejcu, v katerega bližini sta se našli še dne 11. februarja 1919 2 stročnici, s katerimi se ujema tudi krogla, katero so izkopali orožniki na licu mesta. Da je postala ta izpovedba Janeza Erbežnika za Završnika pogubna, je tudi on precej spoznal, vsled česar tají, da bi bil kritični večer samokres nazaj prejel. Pričel je pa tudi simulirati blaznost in ko je spoznal, da se ta poskus ne obnese, je pričel na koncu preiskave vračati sum na neko popolnoma neznanu osebo po imenu Rindl, češ, da je ta zvalil in ustrelil Omejca v bližini dveh koč na občinski cesti.

Završnik je rabil denar za ženítev.

Obtožencev poslednji zagovor o pripravah k izvršitvi umora pa daje navodila, kako je on pripravljaval umor. Završnik se je nameraval v kratkem poročiti in je že kupil pohištvo, na katero je ostal še 1200 kron dolžan. Ker ni bilo upanja, da bi mogel ta dolg v enem mesecu poravnati, kakor se je nasproti mizarju Matevžu Cogelu zavezal, je prišel na naklep proti Omejcu. Z Omejcem sta prišla 10. februarja 1919 večkrat skupaj, ponujal mu je kot prekupovalcu najbrže neko blago — mogoče tobak — ki mu ga bo izročil v bližini obeh koč na občinski cesti, ker sam pripoveduje, da mu je naročil Reindl, katerega sploh nihče ne pozna, naj pove Omejcu, da pride tja, kjer sta že zadnjikrat tobak zapokala. Omejca je tako zvalil na neobljuden kraj, kajti po navedenih pričah je dognano, da je Omejca po 7. uri zvečer nekoga čakal, češ, da ima nekaj opraviti in da se v kratkem povrne v gostilno pri Tavčarju.

Završnik že enkrat obsojen zaradi ropa.

Osebe, ki so prišle v dotiko z obtožencem, in ki ne poznajo njegovega predživljenja, ga v splošnem slikajo kot prijetnega družabnika, njegova prava narava se pa razvidi iz njegovih predkazni. Nič manj kakor petkrat je bil že kaznovan radi tepeža. Če že iz te okolnosti ne izhaja, da je nasilen človek, se pa v pravi luči pokaže v dejanju, katero je izvršil leta 1913 in radi katerega je bil pred deželnim sodiščem v Celovcu radi ropa in tatvine obsojen na tri in pol leta težke ječe, katero kazen je prestal 3. avgusta 1916.

Ker vsi dokazi jasno kažejo na obsojenca kot storilca, ki ne more izkazati, kje da se je nahajal v kritičnem času, ko se je izvršil umor, dočim je njegov zagovor, da se je nahajal takrat na kolodvoru, ovržen in ker ne more pojasniti, zakaj je potreboval kritičen dan pištolo, je obtožba opravičena in je treba v pojasnitev položaja povdarjati, da je uradno potrdilo železniške postaje na Jesenicah, da se je na večer 10. februarja 1919 vlak proti Ljubljani odpeljal točno ob 8. uri 22 minut, pomotno, ker je po pričah dognano, da je imel vlak 10 minut zamude.

RAZPRAVA.

Senatu predseduje podpredsednik deželnega sodišča Franc Regally, votanta sta dvorni svetnik Andolšek in deželnega sodišča svetovalec Anton Nagode. Obtožbo zastopa državni pravdnik Ogorevc; Završnika zagovarja dr. Ažman. V porotni dvorani sta razprostrta dva načrta, na katerih sta narisana načrta pozorišča, kjer je bil 10. februarja 1919 ustreljen Josip Omejca.

Zaslihanje obtožencea.

Završnik odgovarja na vprašanja, ki mu jih stavlja predsednik Regally. Pravi, da je bil v Celovcu 3 in pol leta zaprt. Predsednik: »Tega niste povedali preiskovalnemu sodniku. Zakaj ne?« — »Mislim sem, da me bodo izpustili.« — »Predsednik: »Tudi v Pliberku ste dobili 6 manjših kazni.« — Predsednik Regally: »Najpametneje, Završnik, je, da vse po pravici poveste. Ali se čutite krivega, da ste umorili Josipa Omejca?« — Završnik: »Prosim, tega jaz nisem izvršil!« — Obtože-

nec nato pripoveduje, da je doma pomagal očetu na žagi, v kaznilnici v Celovcu se je učil kleparstva. — »Kdaj ste šli od doma?« — »Ne morem tega vedeti in povedati.« — »Preiskovalnemu sodniku ste natvezili, da ste bili že l. 1912 na Jesenicah?« — »Zato, da bi me izpustili.« — Predsednik: »Zaradi hudo delstva ropa so Vas spoznali krivim l. 1913 celovski porotnik!« — Završnik pripoveduje, da je bil do l. 1916 zaprt, nato je šel k vojakom na Laško. Radi očeta je bil od vojakov odpuščen in si je dobil službo kleparja na jeseniškem kolodvoru. Završnik je čedno oblečen, lepo obrit in čedno počesan. — Predsednik: »Kako ste se seznanili z Omejcem?« — »Na postaji. Kupčeval je. Ne vem, če je nosil denar seboj? Kupčij jaz nisem imel z njim.« — »Kaj je bilo 10. februarja, na dan, ko je bil Omejc umorjen?« — »V službi na železnici sem bil do 5. popoldne, ob pol sedmih sem šel s kolodvora.« — Predsednik Regally pove porotnikom, da predstavlja ena skica kolodvor, druga pa Jesenice. — »S kolodvora je šel v Mesarjevo hišo zraven Tancerja, kjer je prosil za sani, da prepelje z Bleda opravo, ker je bil na Bledu zaročen z Gogolovo Nežiko. Od Mesarjevih se je vrnil na kolodvor.« — »Ali ste imeli strelno orožje?« — »Da.« — Na kolodvoru ga je vprašal neki Reinl, če mu proda revolver. — Predsednik: »Dognali smo, da Reinl sploh ne eksistira.« — »Završnik: »Z Reinlom sva šla na Savo, vzel sem revolver pri Erbežniku in ga prodal Reinlu okoli pol 8. uri zvečer ali pa ob 7. uri.« — Predsednik: »S kolodvora do Erbežnikovih je 18 minut hoda.« — »Pri konzumu sva se zopet z Reinlom dobila in sem mu dal revolver, krogel mu nisem dal, ker jih je sam imel. Prej sem mu že še večji revolver prodal. Pri savski pošti mu je rekel Reinl: »Če boš videl kaj Omejca, mu povej, da naj pride tja, kjer sva tobak zakopala. Nobenemu ne povej, kar sem ti naročil. Reinl je šel proti Kurji vasi, jaz pa proti kolodvoru.«

Pred kolodvorom je povedal Omejcu, da ga eden išče. Omejc mu je rekel, da to že ve. Z Omejcem je šel proti Savi in nato nazaj na kolodvor. Z Omejcem sta se ločila na prvem tiru. Omejc je šel čez progo; gledal pa nisem, kam je šel. Nato sva se pozdravila z Jenštrlom. Šel sem nato v kuhinjo zaradi brata in odšel na cesto, odtam pa k nemški šoli. Govoril sem nato z nekim vojakom, ki mi je rekel, da mi lahko proda električni drat, ki bi ga bil naprej prodal. Okoli 8. ure zvečer sem se vrnil na kolodvor, kjer je vlak že stal, kupil karto in pri vlaku naprosil Urha še za cigareto in sem se odpeljal na Javornik. Drugi dan sem šel čez Lesce na Bled, kjer sem pohištvo naložil in ga pripeljal nazaj na Javornik, kjer smo spili v konzumu dva litra in v neki drugi gostilni še dva litra vina.

Regally: »Torej tisti večer, pravite, niste bili drugod nikjer z Omejcem.« — »Ne.« — Predsednik: »Ljudje pa pravijo, da niste prišli na kolodvor po cesti, marveč čez tir.« — Obtoženec: »To ni res. Denarja sem imel tisti večer 200 kron pri sebi, vsega denarja sem pa imel 4000 do 5000 kron; 3500 kron mi je bilo ukradenega, ko sem kupil opravo. Kupčeval sem z ukradeno žico. Ukraden mi je bil denar iz kovčega, v katerega je bilo vlomljeno. Tatvino sem ovažil orožnikom.« — Drž. pravdnik Ogorevc: »Zagovor je bistveno drugačen, kakor je bil prej. O Reinlu niste vse štiri mesece v preiskovalnem zaporu besede izpregovorili. Zakaj ne?« — »Obljubo se mmu dal, da bom močlal.« — Ogorevc: »Vi ste pa res mož, da držite obljubo.«

Razprava se nadaljuje.

Čutimo bolečine le po živcih, nosilnih vseh občutkov. Z vdrigavanjem s Fellerjevim bolečine hladečim „Elzaidom“ se živci okrepe. Tudi Elzaid istočasno bolečine odpravi. 6 dvojnatih steklenic tega zdravniško pripotočenega zdravila pošilja za 24 K lekarar E. V. Feller, Stubica, Elza trg 245, Hrvaško. Nad 100.000 zahvalnih pisem. Omot n poština se računa posebej in najceneje. Idor naroči več ob enem, mnogo prihrani. (es)

Ubežnik.

Povest.

Spansko spisal Ferman Caballero. Prevel Al. P.

(Dalje.)

II.

TRI BOŽJE DUŠICE.

Blagor ubogim na duhu.

Evangelij sv. Luka.

Il est vrai que la grandeur selon les hommes n'est pas la grandeur selon Dieu.

Alexandre Dumas.

Don José Mentor je bil, kakor smo že omenili učitelj. — Napredek časa pa je prehitel ubogega Don José: gimnazija, Laucastersistem¹, ti žarki našega stoletja, so mu ugrabili, kakor nekaj Apollo Niobi njene otroke, vse njegove učence. A Don José ni izgubil poguma; mirno je živel še dalje v svojem miroljubnem gradu, pri tihem domačem ognjišču, s svojo ženo in svojo sestro, v miru in milosti božji, in vsi trije polni zaupanja v zaščitnika svojega posebnega oboževanja, svetega Catejana², zastopnika božje previdnosti, tako da so v kljub zli usodi vseeno sladko spali. Don José je živel od dosmrtno rente, ki jo je prejemal od izkupička razpadajoče hiše. Dobil je vsak dan eno peseto — kajti kapital ni bil velik — dosmrtna renta, ki jo je dal v svoji otroški brezskrbnosti prepisati na sebe, ne da bi pomislil, da ga bodo njegova žena in njegova sestra najbrže preživeli.

Imel je še nekaj postranskega zaslužka. Nekaj je dobival od stare, tuje, popolnoma slepe dame, ki jo je za roko vodil k maši, in ki mu je za to prijaznost dajala tri enarte; drugi njegov dohodek je bil, da je učil različne gospodične z dežele brati in pisati, gospice, ki so hrepenle po izobrazbi in se vsled tega toliko izobrazile, da so brale pohujšljive romane, zanemarjale kuhinjska dela in šivanje in nosile raztrgane nogavice.

»Ali vidite, otrok moj,« je navadno rekel Don José svojim velikim učencem, »ali vidite tam na strehi šperovce? Prav tako morajo ležati črte — kot odmerjene, popolnoma ravno, kot po vrvi.«

Don José je bil grd — odkrito priznam, kajti ljubezen ne more oslepiti človeka — bil je resnično očitno grd. Njegov čez mero dolgi in debeli nos je zahteval zase precejšen del obraza, ki ga je moral kazati svetu, hoteč, naj bi živel s svojimi sosedi, usti in čelom, v miru.

Ušesa in ustnice so bile prav tako debele kot nos; posebno ustnice so visele kot streha pod nosom. Njegove male, v debelih trepalnicah zakopane oči, so imeli dobrosrčen izraz in so začudeno in radovedno gledale v svet; in to vsled tega, ker je bil gluhi; nad njimi je štrlelo par silnih obrvi, ki bi bile s svojimi izrazitimi presledki zelo lep okras kakega doprsnega Jupitrovega kipa, ob razu našega dobrega znanca pa so ravnatoko malo pristojale kot karabinar v rokah svetega Ambroža.

Bil je zelo dolg, a njegovo telo se je na obžalovanja vreden način sključilo; ena rama je bila zelo visoka in druga zelo nizka, kot bi se trudile dokazati, da ni nič enakega na tem svetu; nič... niti rame enega in istega človeka!

¹ Izgov. Lénkester.

² Cajetanci, posebna kat. sekta; njeni pripadniki pričakujejo vse, kar potrebujejo za življenje, od božje previdnosti in ljubezni svojih bližnjikov, in se vsled tega ne brigajo, da bi tudi sami kaj pridobili.

A kadar je Don José na Veliki teden ali pa na Telovo oblekel svoj črni frak, ki je bil nov v začetku našega stoletja, in je ponosno koračil čez dvorišče, drsajoč s svojimi nogami, sta mu sledili s pogledi žena in sestra in se zadovoljno smehljali, kakor bi hoteli reči: »Pa naj gre še kdo tako kot on!«

Dona Liberata je bila ravnatoko grda kot njen brat, in tudi gluha je bila, čeravno v nekoliko manjši meri; seveda ni bila njena razumnost tako neokretna in je razumela veliko lažje, če je hotela kaj vedeti ali pa če so ji hoteli drugi kaj povedati. Poskočna, živahna in delavna je imela vedno veliko opravka in z iglo se je preživljala. Poročena ni bila nikdar, ker se ji ni nudila nikaka priložnost in je tudi ni nikdar iskala.

Doña Escolastica je bila nekoliko debela in počasna, kakor leni golobje, ki so se izprehajali po ravnih strehah, in ne tako zelo grda, v priprostosti duha pa je prekašala svojo svakinjo.

Te tri osebe, ki so si bile tako podobne, so živele v svoji revščini srečno in zadovoljno, in si niso grenile niti svojega kruha s pritoževanjem niti življenja z žalostjo; in le malo ljudi je, ki bi bili v tako žalostnem položaju, v katerega so se pogrezali ti bolj in bolj, tako veselega in prijaznega srca; kajti čisto vest in deviško trdno vero, lastnosti bogatih v sru in duševno ubogih, spremlja veselje in mir. Ta zavisti vredni duševni položaj, to popolno zaupanje v Boga, povzroča nežnost; in ta prežene mučne skrbi, čezmerno občutljivost in jezo na ljudi in stvari. Predvsem pa povzroča lepi dar ravnodušja, ki se kar tako polasti takih ljudi in jih pokrije s svojo nežno senco, da tega niti ne opazijo, in da ne pomeni šaljiva označba »božja dušica«, s katero jih hoče zasmehovati lahkomišeljni svet, nič manj, kot to, da so pošteni ljudje in kristjani, kar se seveda ne zdi svetu nič posebnega! Torej ni nič čudnega, da niso ljudje naših zancev — v kljub njihovi dobrosrčnosti — prav nič spoštovali, nekoliko vsled njihovega stanu, uboštva in njihove nesrečne zunanosti, kakor tudi vsled onih čednosti, ki jih svet zaničuje.

Da je bil Don José dobrosrčen človek, ki se sploh ni znal jeziti, je bilo tako znano v okolici, da so mu natvezili njegovi rojaki, ki so zelo dovzetni za humor, hoteči ga pokazati v pravi luči, sledečo zgodnico:

Nekega dne je prišel Don José domov ob času, ko so ga najmanj pričakovali, in je našel doma človeka, ki je lazil za njegovo ženo. Kaj napravi? Svojega tekmeča zadene na ramo in ga nese do nasprotnega konca vasi; tam ga postavi na zemljo in mu strogo reče: »To naj bo za sedaj! A to vam povem, da bodete vedeli: Če vas še enkrat dobim, ko lazite za mojo ženo, potem... kakor gotovo mi je ime José in upam, da bom zveličan, tako gotovo vas ponese prav do tam-le!«

In pokazal je na majhno gostilnico, ki jo ležala četrtr ure oddaljena od vasi. Nato se je Don José vrnil domov, zelo zadovoljen z zadoščenjem, ki ga je dobila njegova osramočena čast. In nekateri ljudje pravijo še celo, da so poševne rame našega junaka posledica onega dogodka.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cendelj.

Tiska Jugoslovska tiskarna v Ljubljani.